

Dobra opieka premiowana

Dobrostan zwierząt - najbardziej popularne warianty

W małych gospodarstwach rolnych zwierzęta gospodarskie szybciej osiągają komfort emocjonalny, niż w dużych fermach nastawionych na produkcję zwierzęcą, przy czym nie wyklucza się tej możliwości.

Każdy z nas poszukuje dla siebie dobrostanu i każdy definiuje go w inny sposób. Jest to szerokie pojęcie, określające stan zdrowia zarówno fizycznego, jak i psychicznego. Można go osiągnąć, zapewniając co najmniej optymalne warunki bytowe.

Zasada pięciu wolności

Tak więc, dobrostan zwierząt obejmuje wiele zagadnień i można go definiować na wiele sposobów. Część z definicji wskazuje na kwestie prawne, które hodowca musi spełnić w ramach dobrostanu, natomiast część opisuje system chowu, który pozwala zaspokoić podstawowe potrzeby zwierząt. Określa je zasada pięciu wolności zwierząt i obejmuje: wolność od głodu i pragnienia, wolność od dyskomfortu, wolność od bólu, urazów i chorób, wolność od strachu i stresu oraz zdolność do przejawiania naturalnych zachowań, właściwych dla danego gatunku.

Wybieg, wypas, ściółka

Poprawa warunków utrzymania zwierząt jest wyzwaniem. Gospodarstwo utrzymujące zwierzęta hodowlane musi posiadać: wydzielone miejsce do składowania obornika, maty dezynfekcyjne, wyodrębnione i zabezpieczone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, wydzielone miejsce do przechowywania produktów odzwierzęcych oraz pasz do skarmiania. Ponadto budynki inwentarskie powinny być oznakowane, utrzymane w odpowiedniej czystości oraz pozbawione elementów, którymi zwierzęta mogłyby się okaleczyć. Wymogiem jest również prowadzenie i przechowywanie dokumentacji weterynaryjnej przez 3 lata.

Najczęściej spotykanymi wariantami dobrostanu zwierząt są: wybieg, wypas, utrzymanie na ściółce, późniejsze odsadzanie cieląt (krowy mleczne), co nie wymaga posiadania planu poprawy dobrostanu, jednak w niektórych przypadkach jest wymagane prowadzenie rejestru wybiegu/wypasu. Sporadycznie notujemy warianty: utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP oraz zwiększona o co najmniej 20%/50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach (lub zewnętrzna powierzchnia bytowa).

Za co płatności?

W ujęciu ekoschematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt rolnik może otrzymać płatność dobrostanową w ramach następujących wariantów (w nawiasach stawki z 2023 r., zależne od kursu euro: 1 EUR - 4,45 zł):

Dobrostan loch. Mamy tutaj do wyboru warianty: zwiększona o co najmniej 20%/50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach lub w budynkach (405,60 zł/szt./967,20 zł/szt.), utrzymanie na ściółce (166,40 zł/szt.), późniejsze odsadzanie prosiąt (280,80 zł/szt.) oraz utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP. Warianty dobrostanu loch w porównaniu dobrostanem tuczników są znacznie wyżej punktowane.

Dobrostan tuczników. Do wyboru mamy warianty: zwiększona o co najmniej 20%/50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach lub w budynkach (41,60 zł/szt./62,40 zł/szt.), utrzymanie na ściółce (62,40 zł/szt.), utrzymanie w cyklu zamkniętym (31,20 zł/szt.) oraz utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP.

Dobrostan krów mlecznych. Możemy wybierać spośród takich wariantów, jak: zapewnienie wypasu (322,40 zł/szt.), zwiększona o co najmniej 20%/50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach lub budynkach (717,60 zł/szt./1040,00 zł/szt.), utrzymanie na ściółce (104,00 zł/szt.), zapewnienie wybiegu (208,00 zł/szt.) oraz późniejsze odsadzanie cieląt (176,80 zł/szt.).

Dobrostan krów mamek. W przypadku dobrostanu krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniach mamy do wyboru warianty: zapewnienie wypasu (156,00 zł/szt.), zwiększona o co najmniej 20% / 50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach lub budynkach (374,40 zł/szt./946,40 zł/szt.), utrzymanie na ściółce (93,60 zł/szt.), zapewnienie wybiegu (156,00 zł/szt.) oraz utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP. Z kolei utrzymanie w systemie otwartym jest inaczej punktowane i obejmuje warianty: zapewnienie wypasu (301,60 zł/szt.), zwiększona o co najmniej 20%/50% powierzchnia bytowa w pomieszczeniach lub budynkach (83,20 zł/szt./ 208,00 zł/szt.), utrzymanie na ściółce (93,60 zł/szt.), zapewnienie wybiegu (291,20 zł/szt.) oraz utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP.

Dobrostan opasów. W przypadku dobrostanu opasów mamy do wyboru warianty takie jak : zapewnienie wypasu (301,60 zł/szt.), zwiększona o co najmniej 20%/50% (83,20 zł/szt./ 208,00 zł/szt.) powierzchnia bytowa w pomieszczeniach lub budynkach, utrzymanie na ściółce (93,60 zł/szt.), zapewnienie wybiegu (291,20 zł/szt.) oraz utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP.

Dobrostan owiec. Aby otrzymać płatność dobrostanową, należy wybrać jeden z dwóch wariantów: zapewnić wszystkim utrzymywanym w gospodarstwie zwierzętom z gatunku owca domowa dostępu do zewnętrznej powierzchni bytowej, przez co najmniej 120 dni w okresie pastwiskowym lub zwiększyć powierzchnię bytową o 20%. W przypadku zapewnienia zwiększonej powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach o co najmniej 20%, rolnik powinien posiadać plan poprawy dobrostanu, który został sporządzony przy udziale doradcy rolniczego. Jeżeli plan został sporządzony w latach

ubiegłych, wystarczy złożenie oświadczenia o braku zmian w planie poprawy dobrostanu zwierząt. Projektowana wysokość stawki płatności w ubiegłym roku wyniosła 160,68 zł/szt.

Dobrostan kur niosek. Płatność przysługuje, jeżeli został nadany numer zakładu hodowli drobiu oraz, w komputerowej bazie danych, zarejestrowany rodzaj działalności: Zakład hodowli kur niosek (wymagane jest posiadanie pojemności kurnika na minimum 350 stanowisk). Ponadto rolnik jest zobowiązany wykonać plan poprawy dobrostanu lub złożyć odpowiednie oświadczenie o braku w nim zmian. W ramach planu kury nioski muszą być utrzymywane bez klatek na ściółce. Projektowana wysokość stawki płatności w ubiegłym roku wyniosła 14,72 zł/szt.

Dobrostan koni. W przypadku koni utrzymywanych w pomieszczeniach/budynkach podstawą do przyznania płatności jest posiadanie (na dzień złożenia wniosku o przyznanie płatności dobrostanowej) co najmniej 2 koni dorosłych w wieku co najmniej 2 lat, zarejestrowanych w komputerowej bazie danych, lub klaczy, zarejestrowanej w komputerowej bazie danych ze źrebięciem zgłoszonym do komputerowej bazy danych w wieku do ukończenia roku życia.

Praktyka dobrostanowa obejmuje warianty: utrzymywanie bez uwięzi; wypasanie wszystkich utrzymywanych w gospodarstwie zwierząt z gatunku koń domowy lub zapewnienie tym zwierzętom dostępu do zewnętrznej powierzchni bytowej, biorąc pod uwagę stan fizjologiczny tych zwierząt oraz niekorzystne zjawiska pogodowe, przy czym okres wypasu wynosi co najmniej 6 godzin dziennie przez co najmniej 140 dni w okresie pastwiskowym; zapewnienie poza sezonem wegetacyjnym dostępu do zewnętrznej powierzchni bytowej lub bieżalni - przez minimum 2 godz. dziennie - o powiększonej powierzchni oraz zapewnienie powierzchni boksów lub w przypadku utrzymywania wolnostanowiskowego w pomieszczeniach/budynkach powierzchni zwiększonej o co najmniej 20%. Projektowana wysokość stawki płatności w ubiegłym roku wyniosła 449,98 zł/szt.

W przypadku koni utrzymywanych w systemie otwartym dodatkowym wariantem jest zapewnienie ogierom wypasu w okresie pastwiskowym oraz zapewnienie tym zwierzętom dostępu do zewnętrznej powierzchni bytowej lub bieżalni poza okresem pastwiskowym. Projektowana wysokość stawki płatności w ubiegłym roku wyniosła 203,72 zł/szt.

Należy wspomnieć, że w jednym gospodarstwie nie ma możliwości jednoczesnego realizowania obu wariantów dla dobrostanu koni. Wymagane dokumenty dla praktyk: Plan poprawy dobrostanu, Oświadczenie o zapewnieniu wypasu lub dostępu do zewnętrznej powierzchni bytowej dla koni - składane w terminie od 1 października do 7 października 2024 r. Oświadczenie o zapewnieniu dostępu do zewnętrznej powierzchni bytowej lub do bieżalni dla koni - składane w terminie od 15 marca do 21 marca 2025 r.

Wybór daje szczęście

Poza aspektem moralnym, dobrostan zwierząt to wyższa jakość produktów rolnych oraz droga do rozwoju rolnictwa. Korzystne są nie tylko dopłaty oferowane przez ARiMR, ale również zwiększona efektywność zwierząt gospodarskich. Często słyszymy, że szczęśliwa krowa daje więcej mleka. Po wizytach w różnych gospodarstwach rolnych można potwierdzić tę teorię z czystym sumieniem. Hodowca, który stawia szczęście zwierzęcia i wolność od stresu na pierwszym miejscu, bez trudu spełni pozostałe warunki. Jak powszechnie wiadomo, dobrostan niesie za sobą znacznie więcej profitów. Przestrzeganie go skutkuje redukcją stresu, a co za tym idzie, również redukcją chorób w stadzie.

Słowa zasłyszane w jednym z gospodarstw, które moim zdaniem najlepiej pasują do tego artykułu, brzmią: „Dobrostan to wybór, który możemy zaoferować swoim zwierzętom. Kiedy mogą wybrać przestrzeń zewnętrzną lub pobyt w budynku. To łatwy dostęp do spełniania podstawowych potrzeb i zapewnienie systematyczności w karmieniu, dojeniu oraz sprzątaniu pomieszczeń inwentarskich”.

Małgorzata Król